

УДК 159.9.072.52

DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2025.25.9>

ШКАЛА МАГІЧНОГО МИСЛЕННЯ (MTF SCALE): УКРАЇНСЬКОМОВНА АДАПТАЦІЯ ТА ПСИХОМЕТРИЧНА ОЦІНКА

Денис Лавриненко

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
пр-т Берестейський, 54/1, м. Київ, Україна, 03057
e-mail: lavryden@gmail.com*

Валентина Завірюха

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
пр-т Берестейський, 54/1, м. Київ, Україна, 03057
e-mail: vvzav7@gmail.com*

Олександра Балашевич

*м. Київ, Україна
e-mail: alexbalashevich@ukr.net*

Магічне мислення є поширеним когнітивним явищем, яке базується на переконанні в існуванні причинно-наслідкових зв'язків між подіями, що насправді не мають об'єктивного зв'язку. Попри його ірраціональну природу, магічне мислення виконує важливі психологічні функції, зокрема допомагає зменшити тривожність, формує відчуття контролю над ситуацією, а також відіграє роль у подоланні невизначеності. Воно проявляється у повсякденних ритуалах, забобонах, символічних діях і асоціаціях, впливаючи на прийняття рішень, зокрема, у сферах охорони здоров'я, страхування та фінансів. Водночас, надмірна залежність від магічного мислення може призводити до когнітивних викривлень і нерациональної поведінки. З огляду на психологічну значущість цього феномена, актуальним є створення та адаптація надійних інструментів для його вимірювання.

Метою цього дослідження була адаптація Шкали магічного мислення (MTF Scale; Nakama & Oshio, 2013) українською мовою та перевірка її психометричних властивостей. У дослідженні взяли участь 251 респондент у першому раунді та 189 – у другому. Застосовувалися міжнародні стандарти подвійного сліпого перекладу та процедура зворотного перекладу. Для оцінки валідності шкали використовувалися методи факторного аналізу (EFA, PCA, CFA), а також аналіз конвергентної валідності з використанням шкал містичного досвіду, релігійних переконань, ілюзорних переконань про здоров'я та Вісбаденського опитувальника позитивної психотерапії.

Результати експлораторного та конфірмаційного факторного аналізу підтвердили двофакторну структуру шкали, яка включає позитивний та негативний вектори магічного мислення. Методика продемонструвала добру внутрішню узгодженість ($\alpha = .792$) та задовільну ретестову надійність. Кореляційні зв'язки з релевантними психологічними конструктами підтвердили її конвергентну валідність.

Ключові слова: магічне мислення, адаптація, психометричні показники, валідність.

Постановка проблеми. Магічне мислення є одним із фундаментальних когнітивних процесів, що відіграє значну роль у сприйнятті реальності та прийнятті рішень людиною [10]. Воно базується на переконанні, що думки, дії або символічні асоціації можуть впливати на події та результати, навіть якщо між ними немає логічного

або науково обґрунтованого причинно-наслідкового зв'язку. Попри те, що магічне мислення часто асоціюється із забобонами та ірраціональними переконаннями, воно виконує низку важливих психологічних функцій. З одного боку, воно сприяє зниженню рівня стресу та тривожності, допомагаючи людині відчувати контроль над невизначеними ситуаціями [1; 8]. З іншого боку, надмірна орієнтація на магічне мислення може призводити до когнітивних викривлень, зниження критичності мислення та формування помилкових рішень, особливо у сферах охорони здоров'я, фінансового планування та оцінки ризиків [7; 18]. З огляду на значну роль магічного мислення у поведінці людини, у психології розробляються різні методики для його вимірювання. Однією з таких є Шкала магічного мислення (MTF Scale), яка дозволяє оцінити схильність особистості до магічних переконань та їхню інтенсивність [9]. Втім, для ефективного використання цієї шкали в українському контексті, необхідна її адаптація та психометрична оцінка. Отже, **метою цього дослідження** є адаптація та визначення психометричних показників Шкали магічного мислення на українській вибірці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Магічне мислення можна визначити як когнітивний процес, що проявляється у вірі людей у здатність їхніх думок, дій або символічних асоціацій впливати на події чи результати, які не мають очевидного причинно-наслідкового зв'язку та, зазвичай, не піддаються логічному чи науковому обґрунтуванню. Цей тип мислення ґрунтується на інтуїтивних припущеннях про схожість і випадковість, через що люди схильні бачити причинно-наслідкові зв'язки там, де їх об'єктивно немає [13]. У психології магічне мислення розглядається як універсальний феномен, притаманний як дітям, так і дорослим, хоча інтенсивність і частота його проявів можуть змінюватися залежно від віку, культури та індивідуального досвіду. Попри те, що магічне мислення може негативно впливати на прийняття раціональних рішень, воно також виконує важливі адаптивні функції. Зокрема, воно допомагає долати стресові ситуації, сприяє розвитку креативності й підтримує відчуття надії в умовах невизначеності [14]. З іншого боку, магічне мислення часто переплітається із забобонами, ритуалами та езотеричними віруваннями, які зберігаються навіть серед високоосвічених людей, і можуть мати значний вплив на їхню поведінку [11]. Таким чином, хоча магічне мислення суперечить принципам раціональності, воно залишається важливою складовою психологічного життя людини, забезпечуючи баланс між потребою контролю та прийняттям реальності.

Магічне мислення по-різному проявляється в повсякденному житті, часто поєднуючи інтуїтивні переконання з символічними асоціаціями та ритуалами. Однією з найпоширеніших форм такого мислення є забобони, що проявляються у вірі людей у здатність певних символічних дій впливати на бажаний результат. Наприклад, люди часто схрешують пальці або носять талісмани на щастя, сподіваючись, що ці дії допоможуть їм досягти успіху в іграх чи на екзаменах. Подібні вірування ґрунтуються на інтуїтивному припущенні, що символічна схожість або спеціальні ритуальні дії здатні впливати на перебіг реальних подій [12]. Ще одним важливим проявом магічного мислення є віра у так зване «зараження», коли люди встановлюють символічний зв'язок між об'єктами та людьми чи подіями, вважаючи, що фізичний контакт передає сутність або характеристики іншої особи чи явища. Наприклад, уникнення предметів, яких торкалася людина, яку вважають «нещасливою», або, навпаки, використання одягу знаменитостей у переконанні, що таким чином передається їхня «сутність» чи позитивні якості [12].

Також поширеним проявом магічного мислення є практика «виконання бажань», яка проявляється в уникненні негативних слів або думок, що можуть, нібито, викликати небажані наслідки (наприклад, «не говори про диявола, бо він з'явиться»). Такі переконання свідчать про глибоко вкорінену віру в те, що слова та думки можуть безпосередньо

впливати на зовнішню реальність. До цього типу мислення також належать символічні ритуали, зокрема запалювання свічок на удачу, натирання предметів для захисту або виконання інших дій, спрямованих на створення уявного причинно-наслідкового зв'язку між певними подіями та бажаними результатами [19]. Таким чином, у повсякденному житті магічне мислення виконує функцію психологічної адаптації, допомагаючи людям відчувати контроль над невизначеними ситуаціями, зменшувати тривогу та формувати відчуття безпеки через символічні або ритуальні дії.

Магічне мислення відіграє помітну роль і у передбачувальних процесах, впливаючи на суб'єктивну оцінку ймовірності майбутньої ситуації. Сучасна людина може будувати свої очікування щодо майбутнього на підставі не зовнішньої дійсності й логічного аналізу, а на підставі моральних асоціативних зв'язків, інтуїтивних переконань або віри в удачу в тих ситуаціях, коли її відчуття контролю слабке або перебуває під загрозою. Така залежність від магічного мислення спричиняє деформацію раціональних передбачувань, що негативно впливає на якість прийнятих рішень [15]. Крім того, магічне мислення суттєво впливає на сприймання ризику. Яскравим прикладом цього є дії людей при прийнятті рішень щодо страхування. У певному сенсі саме застраховані особи часто відзначають нижчу суб'єктивну оцінку ймовірності виникнення негативної ситуації. Це явище можна пояснити інтуїтивною вірою у «спокою долі», коли людина переконана в тому, що наявність страхування символічно захистить її від небезпеки й зменшить ризик негативних наслідків [18]. Варто зазначити, що магічне мислення також має важливе значення в клінічній сфері, виступаючи опосередкованим механізмом у формуванні та підтриманні obsесивно-компульсивних переконань [19]. Зокрема, воно може слугувати способом подолання нав'язливих думок, даючи можливість людям хоча б тимчасово зменшити тривогу, пов'язану з небажаними ідеями чи образами, а також сприяти появі специфічних компульсивних ритуалів.

Магічне мислення має різний вигляд у різних культурах, і відображає специфіку місцевих вірувань, суспільних норм і механізмів пояснення причинно-наслідкових зв'язків. У деяких культурах воно настільки інтегроване в традиційний спосіб життя, що відіграє важливу роль у тлумаченні природних явищ, стану здоров'я та психологічних процесів. Наприклад, представники етнокультурних спільнот часто використовують магічні уявлення для пояснення психічних і фізичних розладів, що може створювати труднощі у взаємодії з фахівцями сфери психічного здоров'я, якщо ті не мають достатнього рівня культурної емпатії та розуміння цих специфічних вірувань [17]. Дослідження, яке порівнювало британських та мексиканських учасників, показало, що британці частіше керуються науковими поясненнями, тоді як мексиканці більш схильні до магічних інтерпретацій подій. Однак, в умовах підвищеної невизначеності або загрози представники обох культур демонстрували однаковий рівень довіри до магічної причинності. Це свідчить про те, що у стані стресу та невизначеності, культурні відмінності можуть нівелюватися, а магічне мислення стає універсальною психологічною стратегією подолання невизначеності [16].

Освітні заходи та підвищення загального рівня культури населення відіграють важливу роль у зменшенні впливу магічного мислення. Усвідомлення того, як магічні переконання впливають на процес ухвалення рішень, дозволяє людям активно контролювати цей вплив, спираючись на раціональні та доказові підходи. Особливо це актуально у сфері охорони здоров'я, де магічні переконання можуть заважати вибору найефективніших медичних стратегій. Саме тому медичним фахівцям рекомендується спрямовувати пацієнтів до доказових методів лікування, допомагаючи їм відмовлятися від ірраціональних переконань, які можуть зашкодити здоров'ю [7].

Ефективними засобами боротьби з магічним мисленням є також структуровані моделі ухвалення рішень, зокрема, гіпотетико-дедуктивний підхід. Ці моделі передбачають систематичний аналіз та логічне осмислення ситуації, що допомагає зменшити залежність людей від інтуїтивних та суб'єктивних припущень [3]. Отже, розуміння культурних та когнітивних чинників магічного мислення, а також застосування раціональних стратегій прийняття рішень, є ключовими елементами для його регулювання та мінімізації негативних наслідків.

Шкала магічного мислення (MTF Scale), розроблена Nakama та Oshio (2013), призначена для вимірювання системи переконань людини, згідно з якою думки можуть впливати на настання відповідних результатів у житті. Автори розглядають магічне мислення як особливу форму переконань, яка включає дві ключові групи: позитивну (переконання у тому, що позитивні думки створюють позитивні наслідки) та негативну (переконання у тому, що негативні думки породжують негативні наслідки).

Згідно з Nakama та Oshio (2013), прихильники магічного мислення мають переваги у вигляді вищої мотивації до позитивної поведінки, проте, водночас, такі люди схильні до надмірного контролю власних думок, уникнення негативних ситуацій, дихотомічного (чорно-білого) мислення, що може мати негативні наслідки для їхнього психічного здоров'я. Автори наголошують, що ці переконання не слід ототожнювати з простим оптимізмом або позитивним мисленням, оскільки вони включають специфічний причинно-наслідковий зв'язок між думками та подіями.

Важливо зазначити, що, за результатами аналізу наявних наукових джерел, адаптацій MTF Scale іншими мовами наразі не виявлено. Таким чином, здійснена в межах цього дослідження адаптація українською мовою є першою не лише в українському, але й у міжнародному науковому контексті.

Методологія дослідження. Дослідження було проведене серед студентів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (КНЕУ), які навчалися на різних формах здобуття освіти. Збір даних здійснювався за допомогою Google Forms, а посилання на опитування поширювалися серед студентів через Telegram-групи. Дослідження тривало з жовтня по грудень 2024 року та включало два раунди збору даних із місячним інтервалом між ними.

Переклад та адаптація методики здійснювалися відповідно до міжнародних стандартів подвійного сліпого перекладу. Його виконували фахівці з іноземної філології, які додатково мали психологічну освіту. Спочатку оригінальний текст, незалежно один від одного, переклали на цільову мову двоє фахівців, після чого отримані версії було узгоджено та відредаговано. Остаточний варіант перекладу проходив додаткове узгодження авторами дослідження, які володіють англійською мовою на рівні не нижчому за B2. Після цього здійснювався зворотний переклад (back-translation), який виконували ті ж фахівці перекресно, що дозволило мінімізувати ризики втрати значення оригінального тексту та підтвердити точність адаптації.

Оригінальна MTF Scale [9] складається з 12 тверджень, розподілених на дві субшкали: «Позитивний набір думок і результатів» та «Негативний набір думок і наслідків». Респонденти оцінюють ступінь згоди з кожним твердженням за допомогою шестибальної шкали Лікерта (від 1 – «зовсім не згоден» до 6 – «повністю згоден»).

Для оцінки конвергентної валідності адаптованої методики використано *Шкалу містичного досвіду* [6]. Ця шкала вимірює ступінь вираженості суб'єктивного містичного досвіду. Оригінальна методика містить 32 твердження, оцінюваних респондентами за допомогою 5-бальної шкали [6], адаптована версія опитувальника [21] має скорочену форму (6 тверджень), однак зберегла базову трьохфакторну структуру: інтровертований

містицизм, релігійне трактування та екстравертований містицизм. Була також використана *Шкала релігійних переконань* ("Religious Belief Scale"), яка оцінює суб'єктивні релігійні переконання особистості й складається із 17 тверджень, об'єднаних у чотири фактори: «релігійний вплив», «божественне начало», «релігійні сумніви» та «релігійний стрес». Респонденти оцінюють ступінь згоди з твердженнями за 5-бальною шкалою Лікерта від 1 («зовсім не згоден») до 5 («повністю згоден») [2], а також було використано *Шкалу ілюзорних переконань про здоров'я* ("Illusory Health Beliefs Scale", IHBS), яка оцінює схильність особистості до схвалення різноманітних ілюзорних переконань, пов'язаних зі здоров'ям, що не мають наукового підтвердження, проте можуть впливати на поведінку та установки щодо здоров'я. IHBS включає 51 твердження. Відповіді оцінюються за п'ятибальною шкалою Лікерта (від 1 – «зовсім не згоден» до 5 – «повністю згоден») [4]. Крім того, було застосовано адаптований для української вибірки *Висбаденський опитувальник позитивної психотерапії* (WIPPF 2.0) [22]. Ця методика спрямована на оцінку внутрішніх ресурсів особистості (актуальних здібностей), особливостей конфліктної поведінки, рольових моделей для наслідування, а також типових реакцій досліджуваних у різних життєвих контекстах. Опитувальник включає 88 тверджень, для оцінки яких пропонується чотири варіанти відповідей: «повністю згоден», «частково згоден», «частково не згоден» і «повністю не згоден».

Загалом, вибірка складалась з 251 респондента, серед яких більшість становили жінки (74,5 %, $n = 187$), частка чоловіків, відповідно, складала 25,5 % ($n = 64$). Основну групу учасників складали студенти першого курсу бакалаврату (52,2 %) та магістратури (16,3 %). Найбільшу кількість респондентів представляли студенти Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (КНЕУ), однак вибірка загалом була представлена широким колом ЗВО, включаючи технічні, гуманітарні й правоохоронні заклади.

На другому етапі дослідження вибірку склали 189 учасників, з яких жінок було 73,0 % ($n=138$), а чоловіків – 27,0 % ($n = 51$). Аналогічно першому етапу, найбільш численними були студенти першого курсу бакалаврату (48,4 %) та магістратури (16,0 %). Основним навчальним закладом серед учасників знову став КНЕУ (38,5 %), але загалом було збережено високу інституційну різноманітність вибірки.

Результати. Для визначення факторної структури шкали було застосовано експлораторний факторний аналіз методом мінімальних залишків з використанням обернення Oblimin (Табл. 1).

Таблиця 1

Факторні навантаження тверджень опитувальника та розподіл за факторами

	Фактори		
	негативний вектор магічного мислення	позитивний вектор магічного мислення	унікальність
1	2	3	4
1. Маючи свій ідеальний образ, ви зможете краще наблизитися до нього		0,541	0,680
2. Інші реагують відповідно до мого ставлення		0,641	0,640
3. Зберігаючи успішний образ, ви дійсно можете досягти успіху		0,503	0,746
4. Якщо ви бажаєте чогось від усього серця, це обов'язково здійсниться		0,559	0,590

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
5. Якщо ви очікуєте гіршого, ви отримаєте гірше	0,608		0,544
6. Якщо ваш розум охоплений негативними почуттями, буде гірше	0,769		0,473
7. Якщо ви маєте образ, у якому вас спіткає провал, ви справді зазнаєте невдачі	0,733		0,439
8. Якщо ви продовжуєте відчувати симпатію до песимістичних думок інших, ваша удача закінчиться	0,565		0,645

Результати вказали на існування двох факторів, які разом пояснюють 40.5% варіативності відповідей. Твердження 1–4 були вилучені нами у зв’язку із їх низькими факторними навантаженнями та/або «випаданням» з фактору, який вони мають утворювати. Встановлено значущий позитивний зв’язок між двома факторами ($r = 0.622$). Тест сферичності Бартлетта показав статистично значущі результати ($\chi^2(28) = 358, p < .001$), КМО = 0.832 свідчить про добру відповідність даних для факторного аналізу.

Оскільки під час проведення експлораторного факторного аналізу, сумарний відсоток поясненої дисперсії виявився недостатнім, нами було прийнято рішення додатково застосувати для аналізу метод головних компонент, що відповідає рекомендаціям, запропонованим у дослідженні Gniazdowski (2021) [5]. Отже, для уточнення структури шкали було проведено аналіз головних компонент (PCA) з використанням обертання oblimin. У таблиці 2 наведено компонентні навантаження.

Таблиця 2

Розподіл тверджень за компонентами відповідно до навантажень

	Компоненти		
	негативний вектор магічного мислення	позитивний вектор магічного мислення	унікальність
1. Маючи свій ідеальний образ, ви зможете краще наблизитися до нього		0,724	0,471
2. Інші реагують відповідно до мого ставлення		0,698	0,512
3. Зберігаючи успішний образ, ви дійсно можете досягти успіху		0,746	0,491
4. Якщо ви бажаєте чогось від усього серця, це обов’язково здійсниться		0,576	0,502
5. Якщо ви очікуєте гіршого, ви отримаєте гірше	0,734		0,414
6. Якщо ваш розум охоплений негативними почуттями, буде гірше	0,825		0,358
7. Якщо ви маєте образ, у якому вас спіткає провал, ви справді зазнаєте невдачі	0,768		0,363
8. Якщо ви продовжуєте відчувати симпатію до песимістичних думок інших, ваша удача закінчиться	0,746		0,466

Загалом, двокомпонентна модель пояснила 55.3% дисперсії відповідей. Кореляція між компонентами становить $r = 0,436$. Тест сферичності Бартлетта був значущим ($\chi^2(28) = 358$, $p < .001$), КМО = 0,832, що свідчить про достатню адекватність даних для аналізу.

Для перевірки ідентичної, отриманої в ході експлораторного факторного аналізу та методу головних компонент, двофакторної структури було проведено конфірмаційний факторний аналіз. Всі факторні навантаження були значущими ($p < 0,001$), їх значення знаходилися в діапазоні від 0,638 до 0,989. У Таблиці 3 наведено показники якості моделі.

Внутрішня узгодженість, розрахована за допомогою коефіцієнтів Cronbach's α і McDonald's ω , була прийнятною для субшкали «Позитивний вектор магічного мислення» ($\alpha = 0,663$, $\omega = 0,664$) та високою для субшкали «Негативний вектор магічного мислення» ($\alpha = 0,778$, $\omega = 0,780$). В цілому, Шкала магічного мислення продемонструвала високий показник внутрішньої надійності ($\alpha = 0,792$, $\omega = 0,793$).

Для оцінки ретестової надійності було проаналізовано кореляції між результатами першого та другого вимірювань за Шкалою магічного мислення та її субшкалами. Результати вказали на задовільну стабільність шкали в часі. Кореляція між першим та другим вимірюваннями для позитивного вектора магічного мислення становила $r = .462$ ($p < .001$), для негативного вектора магічного мислення – $r = .483$ ($p < .001$), а для загального показника магічного мислення – $r = .509$ ($p < .001$).

Для перевірки конвергентної валідності адаптованої методики, було здійснено кореляційний аналіз. Результати аналізу представлені в таблиці 4.

Таблиця 3

Показники якості моделі у конфірмаційному факторному аналізі

RMSEA 90 % CI				
CFI	TLI	RMSEA	Lower	Upper
0,991	0,986	0,0298	0,00	0,0732

Таблиця 4

Кореляції між показниками магічного мислення та показниками інших шкал (конвергентна валідність)

	Позитивний вектор магічного мислення	Негативний вектор магічного мислення	Магічне мислення
Divine	0,171**	0,157*	0,191**
Religious stress	0,139*	0,172**	0,183**
Precognitive	0,245***	0,327***	0,338***
Superstition	0,076	0,137*	0,128*
Relig spirit	0,132*	0,234***	0,219***
Health Pseudoscince	0,234***	0,289***	0,308***
Містичний досвід	0,076	0,127*	0,129*
Ввічливість	0,131*	0,096	0,131*
Вірність	0,146*	0,040	0,103
Терпіння	0,143*	0,076	0,125*
Час	0,171**	0,090	0,148*
Контакти	0,132*	0,024	0,086
Довіра	0,229***	0,078	0,172**
Надія	0,248***	0,141*	0,221***
Любов	0,178**	0,085	0,149*
Фантазії	0,137*	0,088	0,129*

Примітка: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Таблиця 5

Описові статистики за показниками Шкали магічного мислення

	Позитивний вектор магічного мислення	Негативний вектор магічного мислення	Магічне мислення
Mean	3,90	3,61	3,75
Median	3,75	3,50	3,75
Standard deviation	0,905	1,08	0,848
Variance	0,818	1,16	0,719
Minimum	1,75	1,00	1,50
Maximum	6,00	6,00	6,00
Skewness	0,142	0,0481	0,182
Std. error skewness	0,154	0,154	0,154
Kurtosis	-0,406	-0,246	0,151
Std. error kurtosis	0,306	0,306	0,306

Таблиця 6

Нормативні показники для інтерпретації результатів Шкали магічного мислення

Рівні	Позитивний вектор магічного мислення	Негативний вектор магічного мислення	Магічне мислення
Низький	≤3,25	≤3,00	≤3,250
Середній	3,50–4,25	3,25–4,00	3,375–4,125
Високий	≥4,50	≥4,25	≥4,250

Таблиця 5 містить описові статистики (середнє значення, медіана, стандартне відхилення, мінімум, максимум, коефіцієнти асиметрії та ексцесу) за субшкалами позитивного і негативного векторів магічного мислення, а також загального показника магічного мислення.

Середні значення за субшкалами свідчать про помірний рівень вираженості позитивного ($M = 3,90$) та негативного ($M = 3,61$) векторів магічного мислення серед учасників вибірки. Отримані значення коефіцієнтів асиметрії та ексцесу вказують на нормальний розподіл даних за всіма показниками.

У таблиці 6 наведено нормативні показники (низький, середній та високий рівні) для інтерпретації результатів за субшкалами позитивного та негативного векторів магічного мислення, а також загального показника магічного мислення.

Висновок. Проведене дослідження засвідчило, що адаптована українська версія Шкали магічного мислення має належні психометричні характеристики, зокрема, факторну структуру, що відтворює оригінальну, високу внутрішню узгодженість та прийнятну ретестову надійність. Результати аналізу конвергентної валідності підтвердили, що магічне мислення пов'язане із суміжними конструктами, такими як містичний досвід, релігійні переконання та ілюзорні переконання щодо здоров'я. Відтак, ця методика може бути рекомендована до використання для оцінки схильності до магічного мислення серед української вибірки, зокрема, у психологічних, клінічних та освітніх дослідженнях. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на уточнення нормативних показників для різних вікових та соціально-демографічних груп населення, додаткову перевірку валідності, а також вивчення зв'язків магічного мислення з особистісними характеристиками людей.

Шкала магічного мислення (MTF Scale)

Інструкція. Будь ласка, оцініть кожне твердження залежно від міри вашої згоди з ним (від 1 = зовсім не згоден до 6 = повністю згоден).

1. Маючи свій ідеальний образ, ви зможете краще наблизитися до нього.
2. Інші реагують відповідно до мого ставлення.
3. Зберігаючи успішний образ, ви дійсно можете досягти успіху
4. Якщо ви бажаєте чогось від усього серця, це обов'язково здійсниться.
5. Якщо ви очікуєте гіршого, ви отримаєте гірше.
6. Якщо ваш розум охоплений негативними почуттями, буде гірше.
7. Якщо ви маєте образ, у якому вас спіткає провал, ви справді зазнаєте невдачі.
8. Якщо ви продовжуєте відчувати симпатію до песимістичних думок інших, ваша удача закінчиться.

Ключ

Позитивний вектор магічного мислення: складається з пунктів 1–4. Підсумкове значення обчислюється як середнє арифметичне відповідей на ці пункти.

Негативний вектор магічного мислення: складається з пунктів 5–8. Підсумкове значення визначається як середнє арифметичне відповідей на ці пункти.

Магічне мислення (інтегральний показник): обчислюється як середнє арифметичне усіх восьми пунктів шкали.

Обмеження щодо використання. Статтю з оригінальною шкалою розміщено у вільному доступі за посиланням <https://doi.org/10.2117/psysoc.2013.179>. Джерело не містить згадок про будь-який тип ліцензії. Адаптацію шкали та її психометричну оцінку проведено авторами виключно з науково-дослідницькою метою, що не передбачає отримання будь-якої комерційної вигоди. При використанні шкали з тією самою метою необхідно посилатися не лише на цю статтю, а й на джерело оригіналу [9]. Будь-які варіанти комерційного використання як адаптованої, так і оригінальної шкали, заборонені.

Use restrictions. The article with the original scale is freely accessible at <https://doi.org/10.2117/psysoc.2013.179>. It does not contain any references to any type of license. The adaptation of the scale and its psychometric evaluation were carried out by the authors solely for scientific and research purposes, which does not imply any commercial benefit. When using the scale for the same purpose, it is necessary to refer not only to this article, but also to the original source [9]. Any commercial use of both the adapted and original scales is prohibited.

Список використаної літератури

1. Case, T. I., Fitness, J., Cairns, D. R., & Stevenson, R. J. Coping with uncertainty: Superstitious strategies and secondary control. *Journal of Applied Social Psychology*. 2004. T. 34. № 4. С. 848–871.
2. Chiang, Y. C., Lee, H. C., Chu, T. L., Han, C. Y., & Hsiao, Y. C. Psychometric testing of a religious belief scale. *Journal of Nursing Research*. 2017. T. 25. № 6. С. 419–428.
3. Croskerry, P. Achieving quality in clinical decision making: Cognitive strategies and detection of bias. *Academic Emergency Medicine*. 2002. T. 9. № 11. С. 1184–1204.
4. Denovan, A., Dagnall, N., Drinkwater, K. G., & Escolà-Gascón, Á. The Illusory Health Beliefs Scale: Preliminary validation using exploratory factor and Rasch analysis. *Frontiers in Psychology*. 2024. T. 15.
5. Gniazdowski, Z. Principal component analysis versus factor analysis. arXiv preprint arXiv:2110.11261. 2021.

6. Hood Jr, R. W. The construction and preliminary validation of a measure of reported mystical experience. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 1975. С. 29–41.
7. Iserson, K. V. Do You Believe in Magic? Shove, Don't Nudge: Advising Patients at the Bedside. *The Journal of Clinical Ethics*. 2020. Т. 31. № 1. С. 76–78.
8. Keinan, G. Effects of stress and tolerance of ambiguity on magical thinking. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1994. Т. 67. № 1. С. 48.
9. Nakama, R., & Oshio, A. The phenomena and dynamism of magical thinking: Developing a magical thinking scale. *Psychologia*. 2013. Т. 56. № 3. С. 179–193.
10. Nemeroff, C., & Rozin, P. The makings of the magical mind: The nature and function of sympathetic magical thinking. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2000.
11. Risen, J. L. Believing what we do not believe: Acquiescence to superstitious beliefs and other powerful intuitions. *Psychological Review*. 2016. Т. 123. № 2. С. 182.
12. Rozin, P., & Neneroff, C. Sympathetic Magical Thinking: The Contagion and Similarity “Heuristics” // У кн.: Gilovich, T., Griffin, D., & Kahneman, D. (Eds.). *Heuristics and biases: The psychology of intuitive judgment*. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. С. 201–216.
13. Shweder, R. A., Casagrande, J. B., Fiske, D. W., Greenstone, J. D., Heelas, P., Laboratory of Comparative Human Cognition, & Lancy, D. F. Likeness and likelihood in everyday thought: Magical thinking in judgments about personality [and comments and reply]. *Current Anthropology*. 1977. Т. 18. № 4. С. 637–658.
14. St. James, Y., Handelman, J. M., & Taylor, S. F. Magical thinking and consumer coping. *Journal of Consumer Research*. 2011. Т. 38. № 4. С. 632–649.
15. Stavrova, O., & Meckel, A. The role of magical thinking in forecasting the future. *British Journal of Psychology*. 2017. Т. 108. № 1. С. 148–168.
16. Subbotsky, E., & Quinteros, G. Do cultural factors affect causal beliefs? Rational and magical thinking in Britain and Mexico. *British Journal of Psychology*. 2002. Т. 93. № 4. С. 519–543.
17. Trimble, J. E. Bear spends time in our dreams now: Magical thinking and cultural empathy in multicultural counselling theory and practice. *Counselling Psychology Quarterly*. 2010. Т. 23. № 3. С. 241–253.
18. Tykocinski, O. E. Insurance, risk, and magical thinking. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2008. Т. 34. № 10. С. 1346–1356.
19. Wein, S. Magic and the fear of telling bad news. *Palliative & Supportive Care*. 2024. Т. 22. № 1. С. 201–202.
20. West, B., & Willner, P. Magical thinking in obsessive-compulsive disorder and generalized anxiety disorder. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*. 2011. Т. 39. № 4. С. 399–411.
21. Завірюха В. В., Балашевич О. К., Лавриненко Д. Г. Шкала містичного досвіду Р. Гуда (коротка форма): українськомовна адаптація методики та її психометричні показники. *Наукові перспективи*. 2025. № 7 (61). С. 1128–1143.
22. Сердюк Л. З. Вісбаденський опитувальник позитивної терапії і сімейної терапії (WIPPF 2.0) Н. Пезешкіана для діагностики внутрішніх ресурсів особистості. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2022. № 3 (27). С. 130–141.

MAGICAL THINKING FOLLOWER SCALE (MTF SCALE): UKRAINIAN LANGUAGE ADAPTATION AND PSYCHOMETRIC EVALUATION

Denys Lavrynenko

*Vadym Hetman Kyiv National Economic University,
54/1, Beresteiskyi Ave., Kyiv, Ukraine, 03057
e-mail: lavryden@gmail.com*

Valentyna Zaviriukha

*Vadym Hetman Kyiv National Economic University,
54/1, Beresteiskyi Ave., Kyiv, Ukraine, 03057
e-mail: vvzav7@gmail.com*

Oleksandra Balashevych

*Kyiv, Ukraine
e-mail: alexbalashevich@ukr.net*

Magical thinking is a widespread cognitive phenomenon based on the belief in causal relationships between events that objectively lack logical or scientific connection. Despite its irrational nature, magical thinking serves several important psychological functions, including reducing anxiety, fostering a sense of control over situations, and helping individuals cope with uncertainty. It is manifested in everyday rituals, superstitions, symbolic actions, and moral associations, influencing decision-making processes, particularly in domains such as healthcare, insurance, and financial planning. However, excessive reliance on magical thinking may lead to cognitive distortions and irrational behavior. Given the psychological significance of this phenomenon, the development of reliable instruments for its assessment remains relevant.

The aim of this study was to adapt the Magical Thinking Follower Scale (MTF Scale; Nakama & Oshio, 2013) for a Ukrainian sample and evaluate its psychometric properties. A total of 251 respondents participated in the first stage and 189 in the second. The adaptation process followed international standards for double-blind translation and back-translation. To assess the validity of the scale, exploratory factor analysis (EFA), principal component analysis (PCA), and confirmatory factor analysis (CFA) were conducted. Convergent validity was examined using the Mysticism Scale, the Religious Belief Scale, the Illusory Health Beliefs Scale, and the WIPPF 2.0 questionnaire.

Results of the exploratory and confirmatory factor analyses supported a two-factor structure of the scale, encompassing positive and negative dimensions of magical thinking. The scale demonstrated acceptable internal consistency ($\alpha=.792$) and satisfactory retest reliability. Correlations with related psychological constructs confirmed its convergent validity.

Key words: magical thinking, adaptation, psychometric properties, validity.